

אֵיִר בעצמו נוגע

כותרת זו, שהיא גם שמה של התערוכה, מבלי לתפקד בפשטות כציטוט, כבר חוזרת על שורה מתוך אחד משיריו של דובדבני. בתור כותרת ל(אותן ה)מילים יש מובן אחר, תפקוד אחר, מקום אחר. הכותרת כופלת. הכותרת חוזרת – אבל אחרת. ולא רק במובן אחד היא חוזרת, ולא רק במובן אחד היא כופלת – כבר במחווה עליה היא מורה יש כמדומה דבר-מה מן החזרה והכפילות: אוויר בעצמו נוגע (באוויר בעצמו נוגע באוויר...). אולם כאשר אוויר בעצמו נוגע, האם ובמה בעצם הוא נוגע? האם הוא נוגע ב(אותו)אוויר? האם הוא מסוגל או מצליח לגעת? האם מדובר באוויר שבעצמו (by itself) נוגע או באוויר שבעצמו נוגע (itself)? שום דבר איננו בטוח או מוכרע כאן במשחק הכפילויות והמובנים שצירוף המילים אוויר בעצמו נוגע מזמן למחשבה בדחיסות אידיומטית מופלאה. שום דבר איננו בטוח או מוכרע באירוע הרפאי הזר והמוזר עליו הוא מורה. רפאי, משום שהוא מתחולל כמדומה בין משבי אוויר, בין הרוח לבין עצמה; באותו מרווח בלתי נתפס שבין רוח לרוח (ghost\Geist). רפאי, משום שזהו אירוע ש"כלום" כביכול לא "קורה" בו. מגע של אֵין באין. של שקוף בשקוף – ואף על פי כן, אירוע, ואולי אפילו הפיגורה של האירוע בה' רבתי; של האירוע כבלתי אפשרי ושל הבלתי אפשרי כאירוע.

כיצד לגשת אפוא לאירוע שכזה? לאירוע כִּכְזֶה? כיצד לחשוב אותו, לתאר אותו, להתקרב אליו, לגעת בו עצמו? האם ניתן לגעת בו עצמו? הוא מזדהר בבדידותו. הוא חומק כמדומה מכל אחיזה. מגיע ומסרב להגיע בה בעת. נוגע-לא-נוגע. נוגע (בעצמו) מבלי לגעת. מבלי לדעת. מבלי להגיע. בכדי לחשוב ולתאר אותו יש אפוא לכופף את השפה להגיונו המוזר והפרדוקסלי. יש לחולל אירוע לשוני הנענה לאופן שבו הוא מכופף את השפה, את הלשון, לגעת בעצמה. מגע של שפה בשפה. מגע של שפה (בעצמה) נוגעת ב(אחרת). מגע שפתיים. והכיפוף הזה איננו רק לשוני (במובן השגור) אלא גם חזותי: משהו מהגיונו חתום כסוד בעבודות. חתום כחותמת, כעקבה או ככתם על פני הבד או הנייר. חתום בחפצים ובפיגורות הרפאיות, התלושות והרוחפות, האוויריות, השקופות בחלקן למחצה. והסוד איננו חבוי מתחת לפני השטח, אלא הוא סודם של פני השטח עצמם. והשקיפות מתעתעת שכן דבר כמדומה לא מסתתר מאחוריה. אדרבא, נדמה שהיא מתריסה כנגדנו. אטומה. נסוגה אל עצמה. איננה מוסרת. איננה נמסרת.

משהו מן האיכויות הרפאיות-אוויריות האלה של הדימויים קשור בין היתר למנח מסוים מאוד של צבע, לפעולות שונות של "הטבעה" בצבע ובדפוס, לחזרתיות, שכבר הזכרנו, למנעד גוונים מוגבל, מונוטוני וחולני משהו בניקיונו ובצבעוניותו, לשימוש הלא תמים ב"רקע", בפלטת הכחול-תכלת-שקיעה-מווריד בציוריה של חובב; לתפקוד של ה"מצע" ושל עקבות רשת הדפוס בהדפסיו של סיטבון, לאותה שכבתיות (בעצמה נוגעת) של "לבן על לבן" ו"כחול על כחול" ו"שקוף על שקוף", לשיבושים שיוצר דובדבני בתנאי הקריאות של שיריו בחלל הגלריה. משהו מן ההיגיון המוזר של האירוע, של אוויר בעצמו נוגע, קצב כמדומה גם את אופן העבודה המשותף של דובדבני, חובב, סיטבון וכותב שורות אלו על התערוכה, שנתחולל מתוך ובתוך שיח מתמשך ודרך מחוות הדדיות והתערבויות שונות של האמנים זה ביצירותיו של זו, כך שכל אחד ואחת מהם מותיר את חותמו הרפאי, הסודי, על גוף עבודתו של האחר. אותו גוף בו מבקש לגעת בדרכו גם טקסט זה.

מגע חשאי של האחד.ת באחר.ת.

של שפה בשפה ושל לשון בלשון.

שם אחר אולי לאהבה.

מגע של אֵיִר בעצמו נוגע.

יותם דביר,
אוקטובר-דצמבר 2021